

ОТВОРЕНА ПОРТА
AGAINST VIOLENCE AND TRAFFICKING

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2024

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2024

**ЗДРУЖЕНИЕ ЗА АКЦИЈА ПРОТИВ НАСИЛСТВО
И ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ**

ОТВОРЕНА ПОРТА

ГОДИШЕН ИМПАКТ 2024

ДИРЕКТНА ПОДДРШКА · ПРЕВЕНЦИЈА · ЗАСТАПУВАЊЕ КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА

Заштита, поддршка и системски промени за најранливите.

237 СОС ЈАВУВАЊА

Превенција, поддршка
и упатување

3
возрасни
лица

7
деца

10 СМЕСТЕНИ ЖРТВИ

Центар за жртви на трговија со луѓе

22 ЛИЦА ПОДДРЖАНИ

Придружна социјална работа

194 БАРАТЕЛИ НА АЗИЛ И БЕГАЛЦИ

Прифатен центар Визбегово

62 ЛИЦА ИДЕНТИФИКУВАНИ

Мобилен тим – Скопје

62 лица

ПРЕВЕНЦИЈА, МЛАДИ И КАМПАЊИ

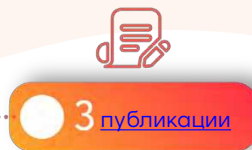
**КАМПАЊИ И
ЈАВНА СВЕСНОСТ**

**ЗАСТАПУВАЊЕ
ЗА ПРАВАТА**

**ЈАКНЕЊЕ НА
КАПАЦИТЕТИ**

ПУБЛИКАЦИИ

**ПРОФЕСИОНАЛЕН
РАЗВОЈ**

ПРОГРАМА ЗА ИНФОРМИРАЊЕ И ЛОБИРАЊЕ

АКТИВНО УЧЕСТВО ВО ВЛАДИНИ РАБОТНИ ГРУПИ

Комисија за паричен надоместок на жртвите од насилно кривично дело

На 12 февруари 2024 година, Владата на Република Северна Македонија донесе одлука за формирање на Комисијата за паричен надоместок на жртви од кривично дело со насилство, составена од пет члена основана согласно Законот за исплата на паричен надоместок на жртвите на кривично дело со насилство, кој стапи на сила на 25 мај 2023 година. Комисијата работи како независно тело со статус на правно лице, посветена на спроведување на законот и обезбедување солидарна поддршка и правда на жртвите. Програмската директорка на Отворена порта/Ла Страда Марија Тодоровска е еден од членовите заедно со претставници од Врховниот суд, Јавното обвинителство, Здравствениот сектор и Министерството за труди социјална политика. Првата конститутивна седница на Комисијата беше свикана на 29 февруари 2024 година каде Комисијата го избра претседателот и ги утврди приоритетите и следните чекори. Преку формирањето на оваа Комисија, жртвите на трговија со луѓе, родово базирано насилство, ропство и друг вид на кривично дело со насилство ќе добијат паричен надоместок како државна помош, согласно принципот на социјална солидарност. Оваа програма има за цел да ја ублажи потенцијалната примарна и секундарна виктимизација, а со тоа да го олесни страдањето што го доживуваат жртвите. Помеѓу февруари и декември 2024 година, Комисијата одржуваше редовни месечни состаноци, утврдувајќи ја својата оперативна рамка и стратешки цели. Усвои подзаконски акти, вклучувајќи го деловникот за работа и формуларот за поднесување барања. Во овој период, исто така се работеше на зајакнување на информираност за Законот и Комисијата преку развој на веб-страница и дизајн на информативни материјали за подигнување на свеста за правото за паричен надоместок за жртвите.

Националната Комисија

Националната комисија против трговија со луѓе и илегална миграција, заедно со Националниот координатор, е одговорна за координација и стратешко планирање на националните напори за справување со трговијата со луѓе во Северна Македонија, вклучително и спроведувањето на Националната стратегија 2021–2025.

Отворена порта/Ла Страда, како член на Секретаријатот и Подгрупата на Комисијата, ја продолжи успешната соработка и во 2024 година, активно придонесувајќи кон имплементацијата на националните политики и закони за трговија со луѓе. Нашата заложба за застапување резултираше со значајни достигнувања, меѓу кои и формирањето група на претставници на преживеаните. Донесена е одлука за воспоставување група што ќе ги претставува преживеаните – жртви на трговија со луѓе, во согласност со Патоказот за учество на преживеаните како советници во стратешкиот одговор на државата. Оваа иницијатива е директен резултат на континуираното застапување на Отворена порта/Ла Страда.

Отворена порта исто така се вклучи во подготовката на годишниот извештај за 2023 година, кој беше усвоен на состанокот на Комисијата. Во извештајот се истакнати постигнатите резултати и предизвици во борбата против трговијата со луѓе и илегалната миграција.

Со учество на редовни состаноци и активно застапување, Отворена порта ја зајакна улогата на граѓанскиот сектор во националните политики, придонесувајќи за интегриран пристап кој ги става човековите права и поддршката за жртвите во фокусот.

Акцискиот план за имплементација на препораките на ГРЕТА

Отворена порта соодветно го ажурираше својот дел од Акцискиот план за спроведување на препораките на ГРЕТА за периодот од 1 јануари 2023 до 31 декември 2025 година. Ажурирањата ги опфаќаат активностите реализирани во претходниот период, како и новите активности планирани за наредниот период.

Со ажурирањето и проширувањето на Акцискиот план, Отворена порта ја потврдува својата континуирана посветеност на унапредување на борбата против трговијата со луѓе во согласност со препораките на ГРЕТА, со цел постојано подобрување на поддршката за жртвите, зајакнување на превентивните стратегии и ефективно застапување на јавните политики.

Членство во Оперативен тим за официјална идентификација на жртви на трговија со луѓе.

Отворена порта/Ла Страда е единствената НВО членка на Оперативното тело за формална идентификација на жртвите на трговија со луѓе и управување со статусот на жртвата. Во текот на периодот на известување, Оперативниот тим одржуваше редовни состаноци за формално идентификување на одредени случаи на трговија со луѓе (ТЛ). Во тимот има и претставници од Националниот механизам за упатување (НМ), Јавното обвинителство и националната единица трговија со луѓе и криумчарење на мигранти. Сепак, сè уште постои загриженост за недостатокот на сеопфатна идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Отворена порта игра клучна улога во решавањето на ова прашање, залагајќи се за поефективни процеси за идентификација и поддршка за жртвите.

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

[Мониторинг извештај](#): Преглед на политики и практики во борбата против трговија со луѓе, петто издание за период 2022-2023.

Отворена порта/Ла Страда изработи Мониторинг извештај (петто издание) за 2022-2023. Овој извештај ги презентира клучните наоди од анализата на собраните податоци врз основа на индикатори кои се поделени во седум области: промени во законодавството и политиката, идентификација на жртви, истрага и судска постапка, поддршка на жртвите, заштита, обештетување и институционална рамка и соработка. Извештајот беше презентираан пред претставници од Министерството за внатрешни работи (МВР), Министерството за труд и социјална политика (МТСП), Центрите за социјална работа (ЦСР), Министерството за правда и агенција на Обединетите нации (ОН). Заедно со презентираниите наоди, беше разгледана усвоената мониторинг рамката, а препораките беа усвоени за идна употреба, со цел подобрување на механизмите за заштита, поддршка и реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе.

[Проценка на потребите на жртвите на трговија со луѓе](#): Отворена порта подготви извештај од анализата „Проценка на потребите за реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе“. Целта на процената беше да се испитаат достапните услуги за реинтеграција на жртвите и да се утврдат нивните реални потреби. Процената помогна во идентификувањето на пречките во пристапот до овие услуги и дефинираше каква помош и поддршка се потребни за давателите на услуги за да можат ефективно да ги поддржат жртвите. Оваа проценка ќе служи како основа за развој на програма за реинтеграција од страна на „Отворена порта“, која ќе биде презентирана пред Министерството за труд и социјална политика за да се обезбеди лиценцирање на програмата.

[Информации за земјата](#) (Country Brief) произведен од Отворена порта/Ла Страда во септември 2024 година, ги прикажува постојаните прашања на трговијата со луѓе во Северна Македонија, нагласувајќи ја внатрешната трговија со луѓе и зголемената ранливост на децата и маргинализираните групи. Иако постојат правни рамки и институционални механизми, остануваат значајни предизвици, вклучувајќи несоодветни ресурси за спроведување и поддршка на жртвите. Овој извештај е креиран преку следење и евалуација на имплементацијата на стратегиите за борба против трговијата со луѓе. Слични извештаи беа изработени од партнерски организации во Србија (Астра) и Албанија (Ватра), кои беа промовирани преку веб-каналите и социјалните медиуми. Овие брифови нудат споредливи податоци и увиди поврзани со ТЛ, нагласувајќи ги напорите на секоја земја во борбата и гонењето на овој криминал. Тие ќе служат како силна основа за понатамошни политички активности и ќе бидат инструментални за унапредување на нашите проектни активности, особено во лобирањето и демонстрацијата на влијанието на проектот.

Јакнење на капацитети на НВО платформата за превенција од трговија со луѓе

Обука за употреба на вештачката интелигенција

На 2-3 септември 2024 година, во Маврово, Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе - Отворена порта/Ла Страда успешно организираше сеопфатна обука фокусирана на практичната примена на вештачката интелигенција (ВИ), управувањето со податоци и сајбер безбедноста. Оваа обука беше наменета за граѓански организации со

експертиза во области како што се владеење на правото, антидискриминација, човекови права и родови прашања, кои се дел од Националната платформа за превенција и борба против трговијата со луѓе. Обуката ги овласти овие организации со знаења и вештини за интегрирање на вештачката интелигенција во нивните активности, следење на трендовите, градење капацитети и поттикнување на соработка. Тоа беше од суштинско значење за организациите кои сакаа ефективно да ја користат технологијата, истовремено обезбедувајќи етички и безбедни практики. Сесиите опфатија низа теми, меѓу кои:

- ▀ Разбирање на основите на вештачката интелигенција
- ▀ Алатки и технологии за вештачка интелигенција
- ▀ Студии на случај на успешни проекти за вештачка интелигенција имплементирани од НВО и други сектори
- ▀ Важноста на приватноста како основно човеково право признаено и заштитено со меѓународното право и различни прописи за приватност
- ▀ Критичното значење на сајбер безбедноста во денешниот меѓусебно поврзан свет
- ▀ Разбирање на структурирани и не структурирани податоци и идентификување на доверливи извори на податоци
- ▀ Најдобри практики за собирање и управување со податоци

15 учесници (10 жени и 5 мажи), исто така, се вклучија во практична работилница со неколку алатки за анализа на податоци, техники за ефективна визуелизација на податоците и многу повеќе.

Координативен состанок со Платформата на НВО за превенција и борба против трговијата со луѓе и Заедничка изјава

- На 2 септември 2024 година, Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе - Отворена порта/Ла Страда беше домаќин на својот годишен состанок со членовите на Платформата на НВО за превенција и борба против трговијата со луѓе. На средбата беше истакната важноста од зајакнување на соработката меѓу невладините организации. Дискусиите се фокусираа на заеднички иницијативи, потенцијални кампањи и проширување на платформата со добредојде на нови организации. Учесниците, исто така, истражуваа начини за подобрување на заедничките напори, вклучително и заедничко учество во кампањите на Отворена порта и поддршка на иницијативите предводени од членовите на платформата. Членовите на платформата ја поддржаа изјавата од Ла Страда за 18

октомври, засилувајќи го нејзиното значење. **Изјавата** од 18 октомври, во која се нагласува дека државите, а не жртвите, ја носат одговорноста за идентификување на жртвите на трговија со луѓе, беше насочена кон европските земји, вклучително и Северна Македонија. Истата ја нагласи обврската на владите да обезбедат рана и точна идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Државите имаат јасна одговорност да ги заштитат и поддржат жртвите, а владите, заедно со органите за спроведување на законот, мора да преземат проактивни чекори за да ги информираат поединците за нивните права и да ја подигнат свеста за знаците на трговија со луѓе.

Вклучување на преживеаните во креирање на програми и политики за спречување на трговијата со луѓе

Отворена порта/Ла Страда имплементираше програма за зајакнување на преживеаните од трговија со луѓе и на нивните капацитети, директно придонесувајќи за формирање на Група за застапување на преживеаните. Оваа иницијатива ја одразува посветеноста на Отворена порта/Ла Страда за интегрирање на перспективите на преживеаните во националните напори за борба против трговијата со луѓе и се усогласува со Патоказот за учество на преживеаните како советници во стратешкиот одговор на државата, кој беше подготвен од Ла Страда. Во овој период беше подготвена проценка на потребите за градење капацитети за застапниците беа развиени критериуми за селекција и беа одржани работилници и консултативни состаноци со преживеани што резултираше со подигање на свеста и медиумска презентација за да се засили нивниот глас и консултации со претставници на меѓународни организации и други чинители.

Изјава за правата на жртвите: Државите, а не жртвите, сносат одговорност за идентификација на жртвите

По повод Европскиот ден за борба против трговијата со луѓе, 18 октомври, Отворена порта, организација со 24-годишно искуство во борбата против трговијата со луѓе, го одбележува овој значаен ден со низа активности и повик за акција. Оваа година, Отворена порта, во соработка со други невладини организации, се приклучи и ја поддржа изјавата во која ги повикува сите европски земји да ја подобрат раната идентификација и поддршката на жртвите на трговија со луѓе, во тесна соработка со релевантните организации. Во согласност со ова, Отворена порта ги повикува следните препораки:

- Укинување на бариерите за идентификација: Отстранете ги пречките што ја попречуваат идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе, обезбедувајќи тие да имаат пристап до нивните права.
- Преиспитајте ја условеноста на поддршката: Преиспитајте го барањето жртвите да соработуваат со властите, осигурувајќи дека добиваат помош без предуслови.
- Обучете ги службениците и практичарите: Опремете ги службениците и практичарите со потребните вештини и знаења за да ги препознаат и идентификуваат жртвите на трговија со луѓе како претпоставени жртви на трговија со луѓе.
- Прифатете проактивен пристап: Охрабрете ги земјите-членки активно да бараат жртви на трговија со луѓе преку зголемени кампањи за информирање и подигање на свеста.
- Воспоставете механизми за безбедно известување и поплаки: Создадете сигурни, достапни канали за пријавување на трговија со луѓе, заштита на жртвите од ризици како што се притвор или депортација, и осигурувајќи се дека се чувствуваат безбедно да се појават.

Преку овие мерки, можеме да ги зајакнеме нашите колективни напори за борба против трговијата со луѓе и да обезбедиме дека сите жртви се идентификувани, поддржани и заштитени.

Тркалезна маса „Борба против трговијата со деца во Северна Македонија: обезбедување на правата и заштита на децата кои се жртви на трговија“

Отворена порта/Ла Страда во соработка со Владата на Северна Македонија, Доброволниот доверителен фонд на ОН за современи форми на ропство организираше тркалезна маса на тема „Борба против трговијата со деца во Северна Македонија: обезбедување на правата и заштита на децата кои се жртви на трговија“ која се одржа на 22 ноември 2024 во Скопје. Целта беше да се обезбеди форум за размена на ставови и искуства за унапредување на правата и механизмите за заштита на децата кои се жртви на трговија со луѓе.

Особено е важна вклученоста на повеќе засегнати страни за решавање на ова итно прашање и токму затоа учествуваа претставници на национални институции меѓу кои Министерството за социјална политика, демографија и млади, Министерството за внатрешни работи, Министерството за образование и наука, Министерството за правда, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Националниот известувач, Комисијата за паричен надоместок, претставници на амбасади и меѓународни организации вклучени во превенцијата и борбата против трговијата со деца. Дискусијата ги идентификуваше клучните недостатоци во тековните механизми за заштита на децата кои се жртви на трговија со луѓе но даде и предлози за зајакнување на националните напори и конкретната улога на засегнатите страни во областите на превенција, заштита, кривично гонење и го поттикна создавањето партнерства во борбата против трговијата со деца.

Клучна препорака беше дека справувањето со трговијата со деца во Северна Македонија бара мултидимензионален пристап, со фокус на унапредена заштита, рехабилитација и реинтеграција на жртвите. Дополнително, потребен е координиран напор за подигнување на јавната свест и за адресирање на социо-економските фактори кои ја поттикнуваат трговијата, особено со деца. Понатаму, беше предложено да се планираат и издвојат буџетски средства за проширување на сместувачките капацитети за жртвите на трговија со луѓе и за спроведување на Програмата за помош и поддршка во реинтеграцијата на жртвите на трговија со луѓе, со цел обезбедување целосна финансиска одржливост на Центарот

за жртви на трговија со луѓе. Дополнително, претставници на Доброволниот доверителен фонд на Обединетите нации за современи форми на ропство остварија посета на нашата организација, при што детално се запознаа со сите програми што ги спроведува Отворена порта/Ла Страда, како и со тековните и планираните активности, моделите на поддршка за жртвите и механизмите за превенција, директна поддршка и соработка со институциите.

Имплементација на иницијативи за градење на институционални капацитети

Обуки за трговија со луѓе за здравствени работници

Градењето институционални капацитети беше исто така приоритет во 2024 година. Како дел од овој напор, Отворена порта спроведе три обуки за здравствените работници, опремувајќи ги со знаења и вештини за да одговори на уникатните потреби на жртвите на трговија со луѓе. Овие обуки се фокусираа на подобрување на нивната способност за идентификување и ефективно упатување на жртвите на трговија со луѓе, обезбедувајќи дека здравствените работници се добро подготвени да обезбедат соодветна заштита и поддршка. Овие обуки досега беа опфатени 32 здравствени работници (17 жени и 5 мажи) спроведени во соработка со клучните институции како што се Министерството за здравство и Институтот за јавно здравје.

Обуки за трговија со луѓе за трудови инспектори

Од 19-21 февруари 2024 година, претставници на Отворена порта/Ла Страда учествуваа на мултидисциплинарна обука одржана во Струмица. Обуката свика триесетина трудови инспектори, полицајци, социјални работници и претставници на невладини организации за да ги зајакнат нивните капацитети во откривањето и истрагата на злосторствата за трговија со луѓе, особено поврзани со трудовата експлоатација, со фокус на пристапот на жртвите. Обуката користеше симулации засновани на студија на случај за да ги едуцира учесниците за идентификување индикатори и спроведување на стандардни оперативни процедури за справување со случаи на трговија со луѓе за трудова експлоатација. Понатаму, беа споделени сознанија од Финска во врска со улогата на трудовите инспектори и важноста на мултидисциплинарната соработка во борбата против трговијата со луѓе за трудова експлоатација. Отворена порта придонесе за својата експертиза во борбата против трговијата со луѓе, давајќи препораки за подобрување на пристапот до жртвите на трудова експлоатација. Оваа обука беше спроведена како дел од проектот „Зајакнување на активностите против трговијата со луѓе во Северна Македонија“, кој е компонента на заедничката програма меѓу ЕУ и Советот на Европа позната како „Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција“ (Хоризонтален инструмент III).

Мултидисциплинарна работилница за СОП

Од 12-ти до 14-ти јуни 2024 година, извршниот директор и двајца членови на Мобилниот тим за идентификација Скопје од Отворена порта - Ла Страда учествуваа на мултидисциплинарна работилница во Крушево. Работилницата се фокусираше на најновите ажурирања на Националните стандардни оперативни процедури (СОП) за идентификација и упатување на жртви на трговија со луѓе и нивните практични импликации. Присуствуваа претставници од Националната комисија, Јавното обвинителство, Националната единица за борба против шверц и трговија со луѓе, НРМ, Министерството за здравство, Центарот за јавно здравје, Државниот инспекторат за труд и членови на петте мобилни тимови. Настанот послужи како платформа за размена на искуства и дискусии меѓу Националната комисија и мобилните тимови за идентификација, со цел да се подобри имплементацијата на СОП за поефикасна идентификација на жртвите и упатување до соодветните органи.

Меморандум за соработка со Унијата на организации на жени при Сојузот на независни и автономни синдикати на Македонија

На 9-ти февруари Отворена порта - Ла Страда официјално склучи меморандум за соработка со Унијата на организации на жени при Сојузот на независни и автономни синдикати на Македонија. Преку ова партнерство, ветуваме дека ќе го зајакнеме застапувањето за работничките права и ќе ја зајакнеме поддршката од невладиниот сектор. Оваа соработка означува значаен напредок во нашата колективна мисија да поттикнеме позитивни општествени промени.

Меѓународно вмрежување

Отворена порта во 2024 продолжи со активен придонес во работата на тематските мрежи заедно со други граѓански организации.

Отворена порта продолжи активно да учествува во европската Ла Страда Интернационална(ЛСИ) НВО Платформа против трговија со луѓе, која работи од перспектива на човекови права за поддршка на тргуваните лица.

Отворена порта/Ла Страда, членка на La Strada International (LSI), учествува на настанот на Платформа на НВО Ла Страда што се одржа во Париз од 24 јуни до 26 јуни 2024 година. Овој собир обедини разновидни засегнати страни за да се осврнат на критичните прашања околу трговијата со луѓе, експлоатација и напори за застапување. Настанот имаше неколку работилници кои се фокусираа на тековните предизвици и идните активности, вклучувајќи:

- Вклучување на преживеаните и дискусии фокусирани на интегрирање на поединци со доживеано искуство од трговија со луѓе во развојот на активности, политики и имплементација на проекти. Поддршка на украинските бегалци преку стратегии за подобрување на поддршката и услугите за украинските бегалци на терен.
- Фокусни точки и европски механизам за упатување каде беа предложени препораки за воспоставување механизми за откривање и поддршка на жртвите на трговија со луѓе во рана фаза. - Предизвици на периодот на размислување и закрепнување
- Обезбедување на правата на жртвите на трговија со луѓе при што беа споделени сознанија за влијанието на новите политики на ЕУ врз миграцијата, азилот и шверцот, нагласувајќи го застапувањето потребно за цврсто спроведување за заштита на правата на жртвите на трговија со луѓе.
- Улогата на невладините организации против трговија со луѓе и практични пристапи за тоа како невладините организации можат да поддржат случаи на трговија со луѓе во Европскиот суд за човекови права, вклучително и процедурални стратегии и дискусии за случаи.

Учеството на овој настан и овозможи на Отворена порта / Ла Страда да придонесе во меѓународните дискусии, да размени најдобри практики и да ги зајакне соработките насочени кон борба против трговијата со луѓе и ефективна поддршка на тргуваните лица.

Отворена порта заедно со членовите на Ла Страда го одбележаа Меѓународниот ден на жената 2024 година со усогласување со Изјавата за инвестирање во жените: Забрзување на напредокот преку зајакнување против злоупотреба и експлоатација. Оваа изјава ја нагласува темата на ОН „Инвестирајте во жените: забрзајте го напредокот“ за Меѓународниот ден на жената, нагласувајќи го императивот за зајакнување на жените и нивна интеграција во европските општества низ економски, социјални и културни димензии. Имено, изјавата ја нагласува критичната потреба за зајакнување на жените

мигранти и оние кои се ранливи на експлоатација и злоупотреба. Бројни фактори ја нагласуваат важноста од застапување за еднакви права и инвестирање во жените мигранти. Родовите улоги и дискриминацијата што преовладуваат на нашите пазарина труд придонесуваат за ранливоста на жените од трговија со луѓе. Ваквите дискриминаторски практики и нееднаквата динамика на моќ не само што го проникнуваат општеството, туку се прошируваат и на професионалната област, влијаејќи на економската положба на жените и доведувајќи до нивна преголема застапеност во неформални или слабо платени професии. Феминизацијата на сиромаштијата дополнително ја влошува оваа ситуација, принудувајќи многу жени да трпат лоши работни услови и да прифаќаат нефер понуди за работа или ниски плати за да врзат крај со крај. Ова ја нагласува итноста да се надмине само политичката реторика и да се даде приоритет на инвестициите во благосостојбата на жените, обезбедувајќи исполнување на основните човекови права за сите. Отсуството на правна заштита ја влошува ранливоста на жените без документи, зголемувајќи ја нивната подложност на трговија со луѓе. Затоа, зајакнувањето и застапувањето за правата на жените стои како камен-темелник за поттикнување на порамноправно глобално општество - во кое жените се ослободени од насилство, експлоатација и злоупотреба и се овластени да ја обликуваат сопствената иднина. Актерите на граѓанското општество изразија загриженост за иницијативниот извештај усвоен во јануари од страна на Европскиот парламент (ЕП) за транспарентност и одговорност на невладините организации (НВО) финансирани од буџетот на ЕУ (A9-0446/2023) е исклучително загрижувачки.

Отворена порта продолжи да биде дел од мрежата Clean Clothes Campaign

- Од 15-19 април 2024 година, Отворена порта беше домаќин на состанокот на Clean Clothes Campaign (кампањата за чиста облека) и на Европската коалиција. Повеќе од 70 колеги од над 20 земји, вклучително и синдикати и невладини организации од Азија и Африка, ни се придружија во Скопје во април кога имавме привилегија да бидеме домаќини на состанокот.

Разговаравме за праведна транзиција во глобалните синџир на снабдување во текстилната и чевларската индустрија. Што се подразбира под правична транзиција за работниците во глобалната Јужна и Источна Европа, и што подразбираат мултинационалните бизниси со тоа? За да им помогнеме на работничките борби широм светот, организиравме кооперативни истражувачки проекти и смисливме практични акциони планови. Сметаме дека животната плата е неопходен услов за правична транзиција бидејќи сме мрежа која промовира достоинствени плати и правични работни услови. Кампања за чиста облека #PlataDovolnaZaZivot #JustTransitionNow #LivingWage #EuropeFloorWage

На 3-ти и 4-ти септември 2023 година, Отворена порта присуствуваше на состанокот на Европското регионално координативно тело на кампањата за чиста облека (ССС) во Хановер, Германија. Локацијата на состанокот беше стратешки избрана за да се олесни соработката со германската коалиција СССР и да се добие подлабок увид во нејзината структура и операции. За возврат, собирот даде можност да се претстави европската СССР мрежа на германската коалиција. Клучните теми за кои се разговараше на состанокот вклучуваа тековни активности усогласени со стратегијата за СССР, особено фокусирајќи се на евалуацијата на улогата и ефикасноста на европскиот координатор. Дополнително, учесниците ги разгледаа потенцијалните правни ризици во врска со ИТните жалби, стандардите за плативорамоките на европската координација и целокупното управување со овие напори. На средбата се одржа и длабинска дискусија за напредокот на регионалниот проект „Just Transition“, кој е финансиран од програмата DEAR (Развојно образование и подигање на свеста). Беа споделени ажурирањата за процесот на имплементација на проектот, заедно со преглед на стратегиите за управување за да се обезбеди неговиот успех.

Отворена порта/Ла Страда учествуваше на **30-годишнината на Глобалната алијанса против трговијата со жени (GAATW)**, која се одржа во Бангкок од 15-18 октомври 2024 година. На настанот учество земаа експерти, активисти и организации кои ги адресираат трговијата со луѓе, мигрантските права и трудовата експлоатација. Отворена порта придонесе за дискусиите за пристапите насочени кон преживеаните и ја истакна важноста на правните реформи и системските промени во напорите за борба против трговијата со луѓе. Конференцијата ги прослави трите децении на застапување на GAATW и обезбеди платформа за размена на знаења, размислување за тековните предизвици и стратегии за идни активности во борбата против трговијата со луѓе на глобално ниво.

Во текот на 2024 година, Отворена Порта активно учествуваше на релевантни меѓународни, регионални и национални настани, придонесувајќи кон размена на знаења и добри практики, зајакнување на партнерствата и унапредување на експертизата во областа на трговијата со луѓе, експлоатацијата и миграцијата.

- Отворена порта/Ла Страда, успешно претставена на **Регионалната конференција на тема „Адресирање на трговијата со луѓе за сексуална експлоатација во Југоисточна Европа – пат напред кон одговорот на целото општество“** во Дубровник, Република Хрватска, на 8-9 мај 2024. Нејзината презентација беше дел од Сесија 6: Ефективни одговори и правни лекови за жртви на трговија со луѓе на сексуална експлоатација - упатување механизми или перспективи на службата за поддршка на жртвите. Конференцијата, организирана од УНОДЦ во соработка со Канцеларијата за човекови права и права на националните малцинства на Владата на Република Хрватска, а во партнерство со Министерството за надворешни работи на Шведска и Министерството за Европа и надворешни работи на Франција, имаше за цел да ги собере клучните засегнати страни, експерти и практичари од земјите/териториите на потекло, транзит и дестинација во Југоисточна Европа (ЈИЕ) и Европската унија (ЕУ). Фокусот беше на анализа на тековните предизвици во справувањето со трговијата со луѓе (ТИП) за сексуална експлоатација, нагласувајќи го пристапот на целото општество. Презентацијата на Марија Тодоровска веројатно придонесе за поттикнување значаен дијалог и споделување сознанија за новите трендови во регрутирањето жртви, ранливоста на жртвите и заштитата на нивните права, учеството на жртвите и пристапите на истрагата и обвинителството фокусирани на жртвите. Нејзиното учество ја нагласува посветеноста на Отворена порта за борба против ТЛ и подобрување на услугите за поддршка на жртвите во регионот на ЈИЕ.

- На 14 мај, Отворена порта учествуваше на вебинарот COPASAH насловен **„Украдено детство: Адресирање на влијанието на раните бракови и родовото насилство врз децата“** заедно со претставници од граѓански организации од Северна Македонија, Црна Гора, Романија и Албанија. Вебинарот се фокусираше на длабоките ефекти што овие прашања ги имаат врз децата. Учесникот на Отворена порта го презентираше долгогодишното искуство на организацијата во работењето со децата жртви на рани бракови, истакнувајќи го обемот на проблемот во Северна Македонија. Овој вебинар беше клучна можност за подигање на свеста и застапување за правата на децата и обезбеди можности за вмрежување и соработка меѓу организациите кои работат во регионот за да се реши ова неодоливо прашање.

- Отворена порта, учествуваше како експертски говорник на 1-та Консултација на ASEAN-Australia Counter Trafficking за развој на упатства на ASEAN за превенција и одговор на транснационалните детски и принуден брак, одржана во Виентиан, Лао од 19. -21 јуни 2024 година. Консултацијата имаше за цел да развие упатства на ACEAN за спречување и реагирање на транснационални детски и присилни бракови. Учесниците вклучуваа претставници од секторските тела на ACEAN, земјите-членки на ACEAN, агенциите на ОН и граѓанските организации со експертиза за решавање на овие прашања. Отворена порта презентираше за време на сесијата **„Живо искуство –од оние кои доживеале детски и принуден брак“** на 20 јуни 2024 година.

- Од 6 до 8 јуни, Отворена порта се приклучи на семинарот за праведна транзиција и изборното собрание во Трогир, организирани од Нови синдикат како дел од проектот **„Праведна транзиција“** со Кампањата за чиста облека (CCC). Разговаравме за влијанието

на текстилната индустрија врз животната средина, правата на работниците и улогата на синдикатите во постигнувањето праведна транзиција. Со над седумдесет делегати, вклучително и членови на ССС и лидери на глобални синдикати, споделивме вредни сознанија за прилагодување кон климатските промени и одржливото производство.

- Отворена порта/Ла Страда активно учествуваше на **Регионалната работилница за Трговија со луѓе (ТЛ)**, која се одржа од 16 до 18 септември, со цел да се **пренесе знаењето и методологијата за спроведување правна анализа за положбата на жртвите на трговија со луѓе во кривичната постапка**. Со вкупно 12 учесници од невладини организации во Србија, Северна Македонија и Албанија, работилницата опфати суштински теми како што се национални механизми за упатување, правни квалификации, стандарди за правично судење и студии на случај. Овој состанок им овозможи на учесниците да споделат искуства, да го подобрат нивното разбирање за процедуралните права и да ги идентификуваат празнините во постојните законски рамки. Во текот на работилницата, беше нагласен критичниот капацитет на НВО, бидејќи тие играат витална улога во застапувањето за подобрени услуги за поддршка на жртвите и олеснување на пристапот до правдата. Со искористување на нивното основно знаење, невладините организации можат да влијаат на институционалните ставови кон заштитата на жртвите и да придонесат за поефективни интервенции против ТЛ.

- На 18-ти јуни, Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Центарот за право на бегалци и миграција беа домаќини на панел дискусија насловена „Солидарност со бегалците за време на геополитички кризи: стратегии и предизвици“ по повод одбележувањето на Светскиот ден на бегалците. На настанот учествуваа истакнати говорници, меѓу кои и г-дин Габриел де Годој, претставник на УНХЦР; Професор Сашо Георгиевски, декан на Правниот факултет; Професор Елена Михајлова Стратилати, проект менаџер на Центарот за право на бегалци и миграција; претставници од Министерството за труд и социјална политика; Секторот за азил; МЗМП; и претставник од Отворена порта/Ла Страда. Претставникот на Отворена порта сподели вредни сознанија за континуираната поддршка на Отворена порта за интеграција на бегалците и барателите на азил во нашата земја. Во текот на панел дискусијата, студентите по право имаа можност да соработуваат и да се вклучат во дијалог со ценети професионалци и практичари во оваа област, поттикнувајќи континуирана соработка за ова критично прашање.

- Отворена порта/ Ла Страда учествуваше на работилницата на тема „Размена на добри практики и знаења во борбата против трговијата со луѓе“, одржана на 17 и 18 септември 2024 година во Скопје. Овој настан го организираше Меѓународната организација за миграција (ИОМ) во соработка со Амбасадата на Шведска во Северна Македонија. За време на работилницата, Отворена порта - Ла Страда ги прикажа напорите на својот оперативен тим за идентификување на претпоставените жртви на трговија со луѓе, со посебен акцент на децата жртви. Работилницата имаше за цел да ја олесни размената на информации и искуства, како и да ја зајакне соработката во борбата против трговијата со луѓе, особено трговијата со деца. Покрај претставници од релевантни државни институции и организации, на работилницата присуствуваше и Националниот известувач за Шведска, г-ѓа Јана Дејвидсон, која даде увид во шведските искуства во борбата против трговијата со луѓе. Работилницата, исто така, ја истакна улогата на Националната комисија за борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција, националниот механизам за упатување жртви на трговија со луѓе во Северна Македонија - фокусирајќи се конкретно на трговијата со деца - и работата на мобилните тимови посветени на идентификација и упатување на деца жртви и претпоставени жртви на трговија со луѓе.

- Од 14-15 октомври 2024 година, во Белград, Отворена порта/Ла Страда учествуваше на **Регионалната конференција за либерализација на пристапот до пазарот на труд:** потенцијал за редовна миграција и спречување на ризици поврзани со несигурно вработување и трговија со луѓе. Конференцијата се фокусираше на спречување на трговијата со луѓе и трудова експлоатација, истовремено зајакнување на заштитата за странските работници кои се изложени на ризик од злоупотреба во несигурни работни услови. Преку олеснување на размената на искуства и знаења меѓу институционалните и вон институционалните чинители, конференцијата имаше за цел да одговори на системските предизвици и да ја нагласи потребата за подобрување на законодавната рамка, особено околу превентивните мерки и механизмите за заштита. Посебно внимание беше посветено на борбата против трудовата експлоатација на мигрантите и зајакнувањето на регионалната соработка за да се зајакне колективниот одговор на трговијата со луѓе. Конференцијата беше организирана од Министерството за труд, вработување, ветерани и социјални работи и Центарот за заштита на жртви на трговија со луѓе, со поддршка од Германската развојна соработка, имплементирана Глобалната програма „Обликување на миграцијата ориентирана кон развој“ (МЕГ), од Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) и Меѓународната организација за миграција (IOM).

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈА И ЕДУКАЦИЈА

Отворена порта континуирано спроведува активности за превенција и едукација во насока на спречување на трговијата со луѓе, со посебен фокус на заштита на децата и младите. Во текот на 2024 година беа реализирани бројни активности насочени кон подигнување на јавната свест, зајакнување на капацитетите на професионалците и поттикнување на младински активизам.

Имајќи го предвид значителното намалување на старосната граница на жртвите и сè поголемото учество на деца меѓу идентификуваните жртви на трговија со луѓе, Отворена порта смета дека навремената едукација и подигнувањето на свеста се клучни алатки за зајакнување на младите и намалување на ризиците од нивно вовлекување во овој облик на организиран криминал.

Поради тоа, во последните години организацијата своите превентивни активности ги насочува кон децата, со посебен акцент на децата од ранливи заедници, вклучително и децата од ромската заедница. Активностите опфаќаат директна работа со деца под ризик преку посети на училишта, реализација на превентивно-едукативни работилници, дистрибуција на едукативни материјали, како и информирање, советување и обезбедување поддршка преку СОС-линијата и други достапни механизми за помош.

СОС ЛИНИЈА ЗА ПОМОШ ОД ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Еден од најзначајните механизми за превенција што Отворена порта/Ла Страда обезбедува е СОС телефонската линија за помош, која функционира од 2002 година. Оваа бесплатна и анонимна услуга е достапна 24 часа дневно за секој граѓанин. Преку СОС линијата, јавноста може:

- да пријави сомнителен случај;
- да побара помош и заштита;
- да добие информации за превенција и достапни ресурси за поддршка.

Во текот на 2024 година, СОС линијата регистрираше вкупно 237 повици, кои се поделени во три категории: превентивно-едукативни повици, повици директно поврзани со трговија со луѓе и други повици. Од нив, 185 повици беа остварени од жени, а 52 од мажи, при што најголемиот дел беа информативни или превентивни по карактер.

Седум (7) повици беа од жртви кои побараа поддршка по напуштање на прифатилиштето Отворена порта, вклучувајќи емоционална поддршка и советување. Дополнително, беа регистрирани седум (7) пријави за сомнителни случаи на трговија со луѓе, кои беа проследени до надлежните институции – Центрите за социјална работа, Националната единица за борба против криумчарење и трговија со луѓе, мобилните тимови и/или релевантни организации – за понатамошно постапување и обезбедување соодветни мерки и поддршка.

Третата категорија, која ги опфаќа повиците поврзани со семејно насилство и други форми на злоупотреба, сочинуваше значителен дел од вкупниот број повици. Интервенцијата на СОС линијата вклучува нудење првична емоционална поддршка и воспоставување контакти со релевантни СОС линии и невладини организации кои се занимаваат со овие проблеми.

- Понатаму, Отворена порта иницираше отворање на услугата СОС линија преку интегрирање и пуштање во употреба на европската телефонска линија за исчезнати деца (116 000), за што доби писмо за поддршка од Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи. Оваа интеграција има за цел да ги прошири услугите и да обезбеди итна помош на децата и нивните семејства во критичните часови по исчезнувањето на детето. Во тек се напори да се обезбеди потребната дозвола и поддршка за воспоставување и одржување на оваа услуга во иднина. Во оваа фаза, отворањето на услугата СОС линија - европска телефонска линија за исчезнати деца (116.000) - е поддржано со нацрт-меморандум со Министерството за внатрешни работи.

Спроведување на иницијативи за градење отпорност на заедницата - Превентивни и едукативни програми за ученици, наставници, училишен персонал од основно, средно и високо образование

Отворена порта во текот на својата работа спроведува и директна работа со децата под ризик, преку посета на училиштата, универзитети, и одржување превентивни работилници, форум театри, врсничка едукација, дистрибуција на превентивно едукативен материјал, кампањи Спроведуваме превентивни и едукативни активности помеѓу ранливата популација во училиштата и останатите институции, подобрувајќи го нивното знаење, вештини и способности. Преку сет на активности кои се прилагодени врз основа на нивните потреби, и во соработка со други граѓански организации ги учевме децата како да ги препознаат знаците на трговија и како да се заштитат.

Работилници насочени кон зголемување на свеста на децата и нивните родители, особено оние маргинализираните и на улица, за опасностите од трговијата со луѓе

Отворена порта/Ла Страда организираше седум работилници во (Штип, Куманово, Битола, Кочани, Скопје, Прилеп, Штип, Гевгелија) со цел да ги едуцираат децата и нивните родители, особено оние од маргинализираните заедници, за опасностите од трговијата со луѓе (ТЛ). Целта на работилниците беше да се подигне свеста за ризиците од трговијата со луѓе, негативните последици од питачењето, експлоатацијата на детскиот труд, принудните бракови и важноста од препознавање и барање помош од соодветните услуги достапни во нашата земја за поединци на високо ниво. ризик од трговија со луѓе. Овие работилници беа клучни за зголемување на свеста и зајакнување на учесниците да ги препознаат и ефективно да одговорат на потенцијалните ризици. Работилниците се фокусираа на помагање на учесниците да разберат што е трговија со луѓе и како таа може да влијае на поединците и заедниците, особено на децата. Опременување на учесниците со знаење за тоа како соодветно да реагираат доколку најдат на потенцијални ситуации на трговија со луѓе, нагласувајќи ја важноста од пријавување и барање помош. Работилниците спроведени од Отворена порта беа клучна за подигање на свеста кај маргинализираните деца за опасностите од трговијата со луѓе. Со подобрување на нивното знаење и разбирање, 273 учесници (момчиња и девојчиња) сега се подобро опремени да се заштитат себеси и другите од експлоатација, придонесувајќи за побезбедна и по информирана заедница. Овие иницијативи не само што едуцираат, туку и поттикнуваат, обезбедувајќи децата и семејствата да ги имаат потребните алатки за да направат позитивни избори и да ги избегнат разорните влијанија на трговијата со луѓе.

Во текот на 2024 година, Отворена порта, во соработка со општините Кисела Вода, Куманово и Гази Баба, организираше **4 интерактивни театарски форуми** кои се фокусираа на онлајн експлоатација, сајбер насилство и градење на отпорност на заедницата. Настаните привлекоа учество од над 600 ученици, како и наставници и претставници од локалната самоуправа од основните училишта во општините Кисела Вода, Куманово и Гази Баба. Овие форуми обезбедија платформа за конструктивен дијалог и колективна акција насочена кон справување со сложените предизвици што ги предизвикува насилството од врсниците и насилниот екстремизам меѓу младите. Форумите имаа за цел да го поттикнат дијалогот и свеста меѓу студентите, едукаторите и претставниците на локалната самоуправа. Наместо пасивни набљудувачи, присутните активно се вклучија во изведбите, давајќи мислења и решенија за да се спречи девијантното однесување. Форумите ги истражуваа темите за човековите права, насилството меѓу врсниците и стратегиите за контра радикализација преку интерактивни сценарија за играње улоги. Учесниците покажаа проактивно и емпатично однесување, нудејќи иновативни идеи за спречување на насилството и поддршка на врсниците во ризик. Дискусиите, исто така, истражуваа за сајбер насилството и реалните случаи на екстремизам, поттикнувајќи соработка и емпатија меѓу учесниците. Значењето на културните активности во негувањето на чувството за заедница и општествена припадност беше подвлечено во текот на целиот настан. Кулминирајќи со динамична дискусија, форумите ја истакнаа важноста на ангажманот на заедницата и будноста во борбата против насилното однесување.

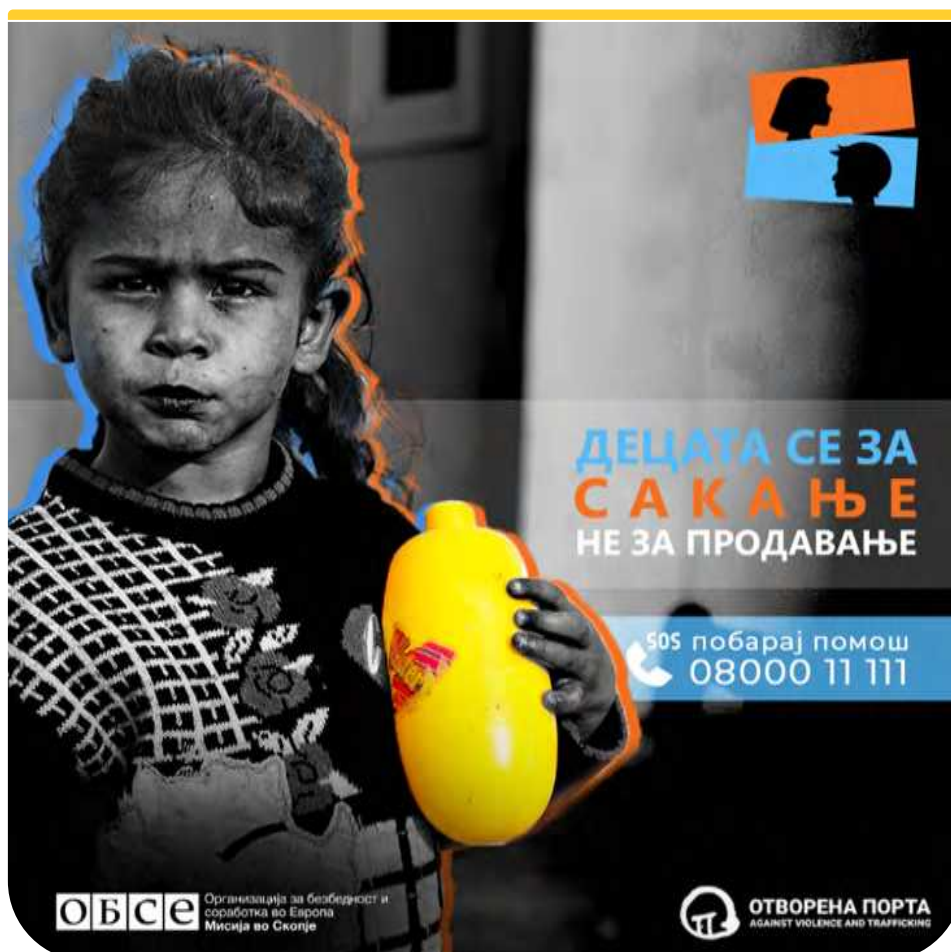
Младински активизам - Ангажирање и обука на младински активисти

Во текот на 2024 година во Отворена порта 16 млади практиканти и волонтери имаа можност да работат на трансфер на знаење, едукација и градење на нивните капацитети. Тројца практиканти беа меѓународни практиканти кои имаа можност да ја осознаат работата на организацијата и да бидат на дел од програмите и активностите кои ги спроведува Отворена порта. Целта на Младинскиот клуб е учесниците да стекнат проширени знаења за трговијата со луѓе и да ги развијат своите капацитети и знаења за подготовка и спроведување на успешни проекти и иницијативи за борба против трговијата со луѓе. Преку различни едукативни активности, работилници и дискусии, Младинскиот клуб има за цел да ги зајакне своите членови со потребните вештини и алатки за подигање на свеста за трговијата со луѓе во нивните заедници.

Кампањите играат клучна улога во унапредувањето на агендата на Отворена порта преку подигање на свеста и мобилизирање акција против критичните прашања како што се трговијата со луѓе, трудовата експлоатација и питачењето. Преку целно информирање и едукација, овие кампањи помагаат да се обезбеди ефективно обезбедување на социјални услуги и да се промовира побезбедно, порамноправно општество.

Во 2024, Отворена порта започна и поддржа неколку влијателни кампањи:

Децата се за сакање, не за продавање: Оваа кампања имаше за цел да ја подигне свеста за трговијата со деца. Преку различни теренски активности и едукативни материјали, ја истакна важноста од заштита на децата од експлоатација и обезбедување на нивната благосостојба. Потоа, во јули 2024 година, започна сеопфатна рекламна кампања за промовирање на заштитата на децата. Оваа кампања е изградена врз основата поставена од иницијативата од 2022 година насловена „Децата се за сакање, а не за продавање“, со зголемен број на објави и видеа стратешки спонзорирани на платформи како Фејсбук и Инстаграм за да се максимизира достапноста и ангажираноста.

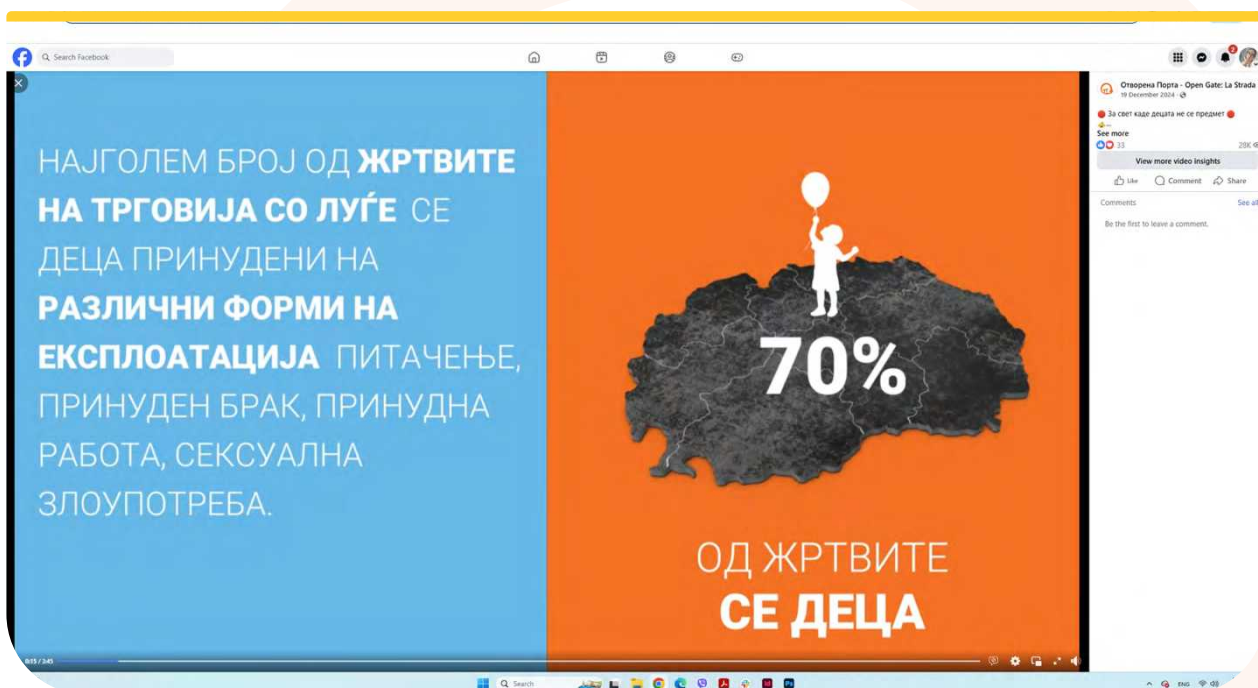
Ден на животна плата (25 септември): Прославен во повеќе од 30 земји, нашата кампања за Денот на животната плата се фокусираше на застапување за правични плати за сите работници. Споделивме информативна содржина за да го нагласиме значењето на животната плата за подобрување на квалитетот на животот на работниците и намалување на економските нееднаквости.

Светски ден против трговијата со луѓе: Активно ја поддржавме кампањата на ОН со овогодинешното мото: „Не оставајте дете зад себе во борбата против трговијата со луѓе“. Нашите напори вклучуваа промовирање на кампањата преку социјалните медиуми за да се привлече вниманието на ранливостите со кои се соочуваат децата и итната потреба од сеопфатни мерки за борба против трговијата со луѓе.

Европски ден за борба против трговијата со луѓе, 18 октомври - Државите, а не жртвите, сносат одговорност за идентификација на жртвите - По повод Европскиот ден за борба против трговијата со луѓе, 18 октомври, Отворена порта, организација со 24-годишно искуство во борбата против трговијата со луѓе, го одбележува овој значаен ден со низа активности и повик за акција. Оваа година, Отворена порта, во соработка со други невладини организации, се приклучи и ја поддржа изјавата во која ги повикува сите европски земји да ја подобрат раната идентификација и поддршката на жртвите на трговија со луѓе, во тесна соработка со релевантните организации.

За Свет каде децата не се предмет - Отворена порта преку оваа кампања сака да ја потсети јавноста и државните институции дека не смеат да бидат рамнодушни на фактот дека децата, пред се од ромската популација, се експлоатирани и живеат под тешки експлоататорски околности, вклучително и практики како што се питачење, принудни бракови итн. Неопходно е да се преземе проактивен пристап и да се пријават сите индикации за трговија со луѓе. Како дел од ова кампања Отворена порта продуцираше [видео](#) кое се дистрибуираше преку социјалните медиуми.

Овие кампањи беа составен дел од нашата мисија да се залагаме за ранливите популации и да ја подигнеме јавната свест за критичните прашања поврзани со трговијата со луѓе и правата на работниците.

ПРОГРАМА ЗА ПСИХО-СОЦИЈАЛНА ПОМОШ И ПОДДРШКА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Центар за жртви на трговија со луѓе

Во текот на 2024 година, во Прифатилиштето за жртви на трговија со луѓе беа згрижени вкупно 10 штитенички, од кои 4 новоидентификувани претпоставени/жртви на трговија со луѓе, додека 6 лица продолжија со престојот започнат од претходната година. Од вкупниот број корисници, 7 беа деца од женски пол, а 3 беа возрасни жени. Просечната возраст на децата згрижени во Прифатилиштето изнесува приближно 13 години.

Во однос на државјанството, 3 кориснички беа странски државјанки, додека 7 беа државјанки на Република Северна Македонија.

Времетраењето на престојот во Прифатилиштето варираше од две недели до една година, во зависност од индивидуалните потреби, безбедносните проценки и фазата на процесот на опоравување и реинтеграција. Во одделни случаи, поради специфични околности и зголемени ризици, дел од штитениците беа згрижени подолго од законски предвидениот период, со цел да се обезбеди нивна континуирана заштита и стабилизација.

По напуштањето на Центарот, жртвите беа сместувани на соодветни и безбедни локации, утврдени врз основа на индивидуална проценка и одлука на надлежниот Центар за социјална работа, со обезбедена континуирана поддршка во процесот на реинтеграција.

Од сместените штитенички во Центарот на еден (2) остварил право да подигне документи за лична идентификација (лична карта) и на 1 штитеничка (пасош), на друг (1) му е издадена трансакциска сметка, (1) корисничка оствари право на ЕПП основ дете во социјален ризик. Во редовниот образовен процес беа вклучени три (3) штитенички, а три (3) штитенички успешно се интегрираа на пазарот на труд и редовно ги извршува своите работни обврски. Шест (6) од штитеничките имаа обука за изработка на слики од филигран со срма. На четири (4) од штитеничките им е одобрено право на државно здравствено осигурување, и истите се здобија со свој матичен лекар. Во Заводот за ментално здравје на деца и младинци на редовни прегледи беа однесени 2 штитенички. Од кои едната беше препратена и на Психијатриска клиника, и истата е упатена да направи функционална процена за категоризација. Четири (4) штитенички направија редовен систематски преглед, од лабораториски услуги, преглед за уво, нос и грло и преглед на очи. Едната од нив е упатена и на Клиника за уво, нос и грло и направен целосен преглед со дадена терапија. За најдобар интерес на детето на една (1) штитеничка и е обезбеден и надворешен психолог. Две штитенички се вклучени во програмата Зајакнување на младите преку нови можности, во склоп на Ресурсниот центар за животни вештини.

Во однос на стручната работа, во секојдневните активности вклучени се психосоцијално советување кое се дава преку индивидуални и групни сесии со користење на техники од различни правци на психосоцијална терапија. Во текот на 2024 година се реализирани 220

индивидуални психосоцијални советувања со штитеничките и 150 работилници на теми од интерес за нив.

Центарот придонесе за рехабилитација и реинтеграција на жртвите. Овие напори не само што се однесуваат на непосредните последици од трговијата со луѓе, туку имаат за цел да ги водат поединците кон посигурна и поперспективна иднина.

Идентификација и упатување

Мобилниот тим, составен од претставници од Министерството за внатрешни работи, Центарот за социјална работа и Отворена порта - Ла Страда, дејствуваше активно низ градот Скопје за да ги идентификува и поддржи ранливите популации, вклучувајќи жртви и потенцијални жртви на трговија со луѓе. Тимот спроведе активности на терен, проактивно им пристапи на поединците во ризик и обезбеди насочено советување и помош. Како резултат, тимот успешно воспостави контакт со **62 лица, идентификација, упатување, психосоцијална помош и поддршка, информирање, советување**. 5 беа потенцијални жртви на трговија со луѓе. Континуирана поддршка беше обезбедена на 2 жртви на трговија со луѓе и 11 потенцијални жртви на трговија со луѓе.

Правна помош на жртвите на трговија со луѓе

Здружението „Отворена Порта“ во 2024г, на (1) една од жртвите со обезбедена претходна психосоцијална помош и поддршка и подготовка за самата постапка, се здоби со бесплатна правна помош и имаше законски застапник кој беше ангажиран од страна на Отворена порта. Исто така на жртвите на трговија со луѓе од поранешни години кои се сместени на друга локација им беше обезбедена бесплатна правна помош, психолошко советување, психосоцијална поддршка при давање на исказ пред ЈО.

ПРОГРАМА ЗА ПРИДРУЖНА СОЦИЈАЛНА РАБОТА ЗА СОЦИЈАЛНО РИЗИЧНИ КАТЕГОРИИ

Во текот на 2024 година Отворена порта продолжи да ја спроведува Програмата за придружна социјална работа наменета за лица под висок ризик од трговија со луѓе и тргувани лица кои не се сместени во прифатилиштето, а на кои покрај услугите од програмата за директна помош и поддршка дополнително им се обезбедува:

- Индивидуално и семејно советување
- Олеснување на пристапот до соодветни услуги на локално ниво; и
- Долгорочна емоционална поддршка.
- Хуманитарна помош

Како клучна компонента на процесот на реинтеграција на корисниците во нивното ново опкружување, во рамките на Програмата за придружна социјална работа на Отворена порта-Ла Страда, персоналот продолжи да им помага на корисниците откако ќе го напуштат Центарот, оние кои се сместени во други безбедни објекти или семејна средина. Програмата

за придружна социјална работа во текот на 2024 година обезбеди континуирана поддршка за **7 жртви (сите национални девојчиња) и 15 членови на нивните семејства** или старатели (3 мажи и 12 жени). Поддршката опфати обезбедување хуманитарна помош, вклучувајќи храна, хигиенски средства и облека, како и континуирано психолошко советување.

Програмата овозможи корисниците кои се префрлуваат од институционална грижа во семејна или заедничка грижа да продолжат да добиваат навремена и соодветна поддршка во процесот на стабилизација и реинтеграција.

Во рамки на програмата, вкупно 22 лица добија индивидуално и семејно советување, 6 лица добија поддршка при пристап до релевантни услуги, 1 лице доби бесплатна правна помош, а 7 корисници беа опфатени со хуманитарна помош.

ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА НА БАРАТЕЛИ НА АЗИЛ МИГРАНТИ, БЕГАЛЦИ

Во текот на 2024 година, Отворена Порта ја спроведуваше програмата за социјална асистенција во рамки на Прифатниот центар за баратели на азил „Визбегово“, преку која беа опфатени вкупно 194 бегалци и баратели на азил. Од нив, 167 беа возрасни (143 мажи и 24 жени) и 27 деца (17 машки и 10 женски). Корисниците беа опфатени со услуги за заштита и психосоцијална поддршка со цел олеснување на нивната рана интеграција.

Програмата беше фокусирана на јакнење на капацитетите на барателите на азил и промовирање на нивната локална интеграција преку различни активности, вклучувајќи часови по македонски јазик, едукативни и окупациски работилници, социјални и културни активности, како и обезбедување психолошка поддршка за унапредување на менталното здравје и личниот развој. Овие активности придонесоа за подобрување на благосостојбата на корисниците и нивно оспособување со потребните вештини, знаења и ресурси за поуспешна интеграција во општеството.

Новогодишен базар – Од 15ти до 20ти декември, во Скопје Сити Мол се организираше базар каде беа изложени производи изработени од баратели на азил за време на арт терапиите и креативни работилници кои континуирано се спроведуваа во текот на годината во рамки

на Прифатниот центар за баратели на азил Визбегово. Оваа значајна пригода привлече учество и на националните и на меѓународните чинители но и на пошироката заедница. Примарната цел на настанот, покрај изложбата и продажбата на рачно изработени производи, беше подигање на јавната свест и намалување на стигмата околу бегалците и барателите на азил во нашата држава, поттикнувајќи чувство на единство и солидарност.

Светскиот ден на бегалците - На 19.06.2024, како дел од активностите за одбележување на Светскиот ден на бегалците под мотото Солидарност #СоБегалците – За свет каде што бегалците се добредојдени – се организираше пинг-понг турнир во партнерство со УНХЦР и Прифатниот центар за баратели на азил Визбегово. Настанот се одржа во Прифатниот центар за баратели на азил Визбегово. Турнирот ги обедини барателите на азил, претставници од различни власти, меѓународни организации и невладини организации кои заедно играа, поминуваа време и ја потврдија својата заложба за вклучување.

Поддршка за украинските бегалци во Северна Македонија во текот на 2024 година

Во текот на 2024 година, тимот на Отворена порта – Ла Страда обезбеди континуирана помош и поддршка за украинските бегалци кои пристигнаа во Северна Македонија по почетокот на војната во Украина. Во соработка со локална невладина организација, беа поддржани 25 семејства.

Хуманитарна помош и теренски посети- Отворена порта/Ла Страда обезбеди основни потреби како храна, облека, хигиенски производи и други пакети, распределени врз основа на претходни проценки на потребите. Вкупно 25 семејства ги добија пакетите, дистрибуирани или во просториите на организацијата, или директно до нивните домови. Дополнително, 21 дете доби пакети со храна, облека, училишен прибори и играчки. Теренскиот тим редовно спроведуваше последователни посети за да се осигура дека потребите на бегалците се постојано задоволуваат и за да им се обезбеди континуирана поддршка.

Здравствени услуги и интеграција- Во рамките на активностите за поддршка на процесот на интеграција, 13 украински бегалци добија сеопфатни медицински прегледи, кои опфаќаа лабораториски тестови, ЕКГ, психолошки проценки, оториноларинголошки прегледи, мамографија, ехокардиограми и проверки на репродуктивното здравје. Дополнително, 16 жени беа упатени на гинеколошки прегледи на Универзитетската клиника за гинекологија

и акушерство, во рамките на меморандумот за соработка со организацијата. Украинските бегалци исто така добија информации и ресурси за пристап до здравствени услуги во нивната нова заедница, обезбедувајќи континуирана поддршка надвор од првичните проценки.

Обуки, превенција и подигање на свесност- Отворена порта/Ла Страда спроведе серија работилници на теми како превенција на трговија со луѓе, бегалски и работнички права, родова еднаквост, ментално здравје и позитивно родителство. Вкупно 25 учесници, вклучително мажи и жени, добија практични знаења и информации за заштита на ранливите популации.

Онлајниофлајнматеријали беа дистрибуирани за да обезбедат информации за превенција на трговија со луѓе, достапни услуги и безбедно движење низ земјата. Материјалите, достапни на англиски, украински и руски јазик, беа промовирани преку веб-страницата и различни платформи за социјални медиуми, овозможувајќи украинската заедница да се стекне со знаења и ресурси неопходни за заштита од ризиците од експлоатација.

Одбележување две години поддршка за украинските бегалци во Северна Македонија

На 26-ти март, Отворена порта беше домаќин на значаен настан во чест на две години непоколеблива поддршка и солидарност со украинската заедница во Северна Македонија, одбележувајќи важна пресвртница од почетокот на конфликтот во Украина. Настанот беше дел од проектот „Прослави две години поддршка за украинските бегалци во Северна Македонија“, кој беше великодушно финансиран од Амбасадата на САД во Северна Македонија.

Настанот го посетија повеќе од 40 гости, вклучително претставници од различни амбасади, национални и меѓународни институции, агенции на ОН, национални невладини организации, владини институции, како и членови на украинската заедница. Тие придонесоа за богатство и длабочина на перспективите споделени во текот на настанот.

Настанот започна со воведни говори од претставници на Отворена порта и од Заеднички дом за мајки и деца од Украина, кои го поставија тонот за денот исполнет со размислување, благодарност и другарство.

По говорите, присутните имаа можност да ја проследат премиерната проекција на два видеа:

- Првото видео ги прикажа искуствата и гласовите на украинската заедница, изразувајќи благодарност за поддршката што ја добиле во Северна Македонија и споделувајќи потресни приказни за нивната издржливост.
- Второто видео го истакна значењето на давателите на услуги, нагласувајќи ја непроценливата улога на граѓанските организации и институции во обезбедувањето витална помош за оние кои имаат потреба.

Настанот продолжи со коктел прием со низа традиционални македонски и украински јадења, додека креативната уметничка работилница им овозможи на учесниците да ја изразат својата солидарност преку уметност. Присутните создадоа значајни уметнички претстави како симбол на поддршка и грижа за украинската заедница.

Дополнително, „Сидот на солидарноста и поддршката“ беше украсен со срдечни пораки од украинската заедница, служечки како потсетник за блиските врски меѓу заедниците. Учесниците имаа можност да остават свои пораки за поддршка, љубов и добри желби, дополнително зајакнувајќи го духот на единство и сочувство.

Вкупно, настанот беше доказ за моќта на колективното дејствување и сочувството, потврдувајќи ја непоколебливата посветеност на Отворена порта да застане покрај украинската заедница во Северна Македонија во нивното време на потреба.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈА И СПРОТИВСТАВУВАЊЕ НА НАСИЛЕН ЕКСТРЕМИЗАМ

Во текот на 2024 год, Отворена порта како дел од своите активности активно работеше на превенција и сузбивање на насилен екстремизам во Северна Македонија и ги спроведе следниве активности:

- ▀ **Ре-грантирање шема за поддршка и зајакнување на 6 ГО за P/CVE акции на локално ниво**

На 31 јануари 2024 година, Отворена порта одржа воведен состанок на кој беа доделени грантови за проектот „Активно вклучување и влијание на граѓанското општество, државните и не државните актери во P/CVE во Северна Македонија“, финансиски поддржан од ЕУ. Избрани се шест граѓански организации, меѓу кои Театар БОЕМИ, ФЛОРОЗОН - Центар за еколошка демократија, Црвен крст на Република Северна Македонија - Општинска организација Гази Баба, Двојна надеж, ГЕШТАЛТ ЦЕНТАР „Младен Костиќ“ АСПЕКТИ и Центар за толеранција и доживотно учење. да ги реализираат нивните соодветни проекти со поддршка од Отворена порта во наредниот период. Целта на оваа иницијатива е да се зајакне капацитетот на грасрут организациите во спроведувањето P/CVE и R&R акции на локално и национално ниво, истовремено поттикнувајќи отпорни и инклузивни заедници кои поттикнуваат позитивни општествени промени. За време на состанокот, сите корисници формално ги потпишаа своите договори и добија детални информации за процедурите поврзани со договорот.

Во текот на 2024 година, програмата за регрантирање одигра клучна улога во поддршката на организациите на граѓанското општество кои направија значителен напредок во зајакнувањето на отпорноста на заедницата против насилниот екстремизам. Овие иницијативи, преку нивните различни проекти, ефективно придонесоа за зајакнување на одбраната на заедницата од радикализација.

Неколку од финансираните проекти се фокусираа на истражување за идентификување и справување со предизвиците на заедницата, мапирање решенија кои ја подобруваат локалната отпорност. Други се концентрираа на зајакнување на учеството на младите во промовирањето на толеранцијата, идентификување на факторите кои ја подобруваат социјалната кохезија и поттикнување соработка меѓу водачите на заедницата и засегнатите страни вклучени во спречувањето на насилен екстремизам.

- **Програмата за рехабилитација и реинтеграција (R&R) развиена, фокусирајќи се на успешната реинтеграција на поединците и нивните семејства во општеството.**

Програмата за рехабилитација и реинтеграција (R&R) беше развиена во текот 2024 година, фокусирајќи се на успешната реинтеграција на поединците и нивните семејства во општеството. Програмата, дизајнирана од тим на експерти, се состои од четири клучни модули:

- Психолошко и семејно советување
- Стручна обука и образование
- Културно-рекреативни активности
- Менторство

Целта на програмата е да обезбеди сеопфатна поддршка преку образование, професионална обука, советување, можности за вработување и културни и рекреативни активности. Учесниците се вклучени во структуриран процес кој вклучува проценка на потребите, креирање персонализирани планови за реинтеграција и систематско спроведување на активностите. Секој учесник добива индивидуализирана поддршка од експерти кои го водат низ секој чекор од нивното патување за реинтеграција. Програмата завршува со евалуација на напредокот и достигнувањата на секој учесник, осигурувајќи дека тие се добро подготвени за успешно реинтегрирање во нивната заедница како професионалци. Оваа програма се однесува на ангажирани лица и активисти во граѓански организации кои работат со лица кои се изложени на можни влијанија за насилен екстремизам или биле вклучени во насилен екстремизам.

- **Спроведени три обуки фокусирани на превенција од насилен екстремизам, кои имаа за цел да поттикнат чувствителен пристап меѓу локалните лидери и деловната заедница.**

Во текот на мај 2024 година, Отворена порта спроведе три обуки фокусирани на спречување на насилен екстремизам. Овие сесии имаа за цел да ги едуцираат и информираат учесниците притоа давајќи практични совети за подобрување на капацитетите на претставниците на општините и лидерите на граѓанскиот сектор. Обуките, исто така, имаа за цел да поттикнат чувствителен пристап меѓу локалните лидери и деловната заедница. Присуствуваа вкупно 54 учесници (17 машки и 37 женски) од три локални самоуправи: Кисела Вода, Гази Баба и Куманово, како и неколку невладини организации. Програмата опфаќа неколку модули:

- Спречување на насилен екстремизам (спречи, заштити, надгледува и реагира)
- Радикализација и насилен екстремизам (причини и последици)
- Правни рамки за заштита (Човекови права и спречување на насилен екстремизам)
- Градење мир (Олеснување и закрепнување)
- Рехабилитација и реинтеграција (програма за R&R)

Учесниците имаа можност да ја оценат обуката, а нивните повратни информации укажуваа на севкупно задоволство од целиот процес на обука. Овие резултати ја нагласуваат потребата од тековни иницијативи за обука, ги потврдуваат целите на обуката и ги потврдуваат компетенциите стекнати од учесниците. Позитивните повратни информации, исто така, ја подобруваат видливоста на обуката, бидејќи презентациите и заклучоците беа достапни за учесниците повторно да ги разгледаат, да го подобрат своето знаење и да ги применат стекнатите вештини. Учесниците ја препознаа важноста од пренесување на нивните новооткриени знаења и вештини на колегите кои не присуствуваа на обуката и на заедниците во кои служат или живеат. поттикнување професионална компетентност, задоволство на клиентите, ефективно решавање проблеми и сочувствителен пристап. Севкупно, обуките спроведени од Отворена порта во мај 2024 година значително придонесоа за градење на локални капацитети за спречување и одговор на насилниот екстремизам, поттикнувајќи поинформиран и проактивен одговор на заедницата.

- **Развој на онлајн платформа посветена на спречување на насилниот екстремизам, особено насочени кон младите и образовниот кадар**

Отворена порта изработи Платформа посветена на спречување на насилниот екстремизам, особено насочена кон младите и образовниот кадар. Платформата е дизајнирана да понуди многу образовни ресурси, интерактивни активности и практични совети, со цел да ги заштити и информира поединците за ризиците поврзани со насилниот екстремизам. Исто така, се развива сеопфатна кампања низ низа креативни материјали дизајнирани за ефективно промовирање на платформата. Оваа кампања беше насочена кон образовните професионалци, младите луѓе и локалните засегнати страни. Кампања постигна вкупно 78.651 импресија и оствари 74.504 опсег (reach) и вкупно 39 интеракции. Ова укажува на висока изложеност на содржината кај таргетираната публика. Најголем дел од досегнатите лица се на возраст од 25-34 години (21.6%), следени од групите 45-54 години (18.7%) и 35-44 години (17.6%). Возрасните категории 55-64 години (16.6%), 18-24 години (14.1%) и 65+ години (11.3%) исто така беа застапени во помал процент. Поголемиот дел од публиката беа машки (62%). Жените сочинуваа 37.5% од вкупната публика, додека процентот на непознат пол беше минимален.

ОРГАНИЗАЦИСКИ РАЗВОЈ НА КАДРОВСКАТА ПОДДРШКА И КЛУЧНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА ПЕРСОНАЛОТ

Градење тим 12-15 август 2024 година

Од 12 до 15 август 2024 година, во Струмица Отворена порта/Ла Страд организираше динамично и ангажирано повлекување за градење тим за своите вработени. Настанот беше дизајниран да ги зајакне меѓучовечките односи, да ја подобри соработката и да негува подлабоко чувство на единство во организацијата. Сместено на живописна и спокојна локација, одморалиштето обезбеди идеална позадина за вработените да излезат надвор од вообичаените работни средини, поттикнувајќи лични врски и тимски дух во опуштена и поддржувачка атмосфера. Внимателно направената агенда беше преполна со низа активности насочени кон промовирање на клучните вештини како тимска работа, комуникација и решавање проблеми. Овие вежби ги охрабрија вработените да се вклучат еден со друг на нови и значајни начини, помагајќи им подобро да ги разберат едни со други силни страни, стилови на работа и перспективи. Преку интерактивни работилници, групни предизвици и сесии за размислување, повлекувањето ги олесни можностите за 20 членови на тимот не само да се поврзат на лично ниво, туку и да соработуваат ефективно, со цел да ја подобрат нивната колективна способност да се справат со предизвиците со кои се соочуваат во нивниот ден- денешна работа. Повлекувањето беше шанса да се размислува за основните вредности на организацијата, да се зајакне нејзината мисија и да се мотивира тимот да продолжи да работи заедно со обновен ентузијазам и посветеност на каузата. До крајот на повлекувањето, сите заминаа со посилено чувство за поврзаност, поголема јасност за тоа како да се справите со идните предизвици и зголемена благодарност за колективната моќ на тимската работа.

Обука на персоналот

- Отворена порта учествуваше на дводневна обука насловена како „Родова перспектива во ЕУ интегративните процеси преку улогата на невладините организации во работата на секторските работни групи“ што се одржа во хотел Александар Палас, Скопје, од 22 до 23 часот. Август 2024. Обуката, организирана од UN Women Северна Македонија, имаше за цел да ја подобри улогата на граѓанските организации во интегрирањето на родовите перспективи во секторските политики за време на Процесите за пристапување во ЕУ. Клучните сесии опфатија дискусии за правната рамка за родова еднаквост, методите за интегрирање на родовата анализа во работата на политиките и вежби за влијанието на родовата еднаквост во општеството. Настанот обезбеди вредни сознанија и практични алатки за директорот на програмата да ги примени во тековните напори на организацијата за решавање на родовите прашања во трговијата со луѓе и пошироките области на социјалната политика.

- Двајца претставници од Отворена порта учествуваа на обуката „БОРБА ПРОТИВ ТРГОВИЈАТА СО ДЕЦА - НАЈДОБРА ОЦЕНКА НА ИНТЕРЕСОТ НА ДЕЦА“ одржана на 21-22 мај 2024 година, во хотел Гарденија, Велес. Обуката се фокусираше на различни аспекти, вклучително и законски рамки за децата жртви на трговија со луѓе, методи на психолошка

поддршка и дефинирање на најдобриот интерес на детето во такви случаи. Дискусиите и практичните работилници беа поддржани од експерти како што се д-р Олга Кошеваска и меѓународниот консултант Даја Венке, со цел да се унапредат вештините на социјалните работници, полицијата, обвинителите и адвокатите во ефикасното справување со случаите на жртви на трговија со деца.

Јакнење на компетенциите на вработените и волонтерите преку онлајн обука

Отворена порта/Ла Страда успешно ги заврши онлајн обуките за 20 учесници – 15 вработени и 5 волонтери. Целта на оваа иницијатива беше зајакнување на клучните компетенции во меѓучовечки и комуникациски вештини, емоционална интелигенција, решавање конфликти и тимска работа.

Секој учесник положи пет специјализирани онлајн курсеви, што значително ја подобри нивната способност за ефикасна интеракција со корисниците, соработка со засегнатите страни и придонес кон мисијата на организацијата. Оваа обука ги опреми вработените и волонтерите со практични вештини за подобрување на квалитетот на услугите, создавање поддржувачка работна средина и поефикасно застапување за лица жртви на трговија со луѓе.

Здружение за акција против насилство и трговија со луѓе ОТВОРЕНА ПОРТА Скопје

Ул.Сава Ковачевик 1А Скопје

ЕДБ 4030000400310

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА ПЕРИОД 01.01.2024-31.12.2024

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ

Приходи		
1	Приходи од камати и позитивни курсни разлики	55,002.00 ден.
2	Приходи од Грант проекти	26,332,335.00 ден.
3	Останати приходи	24,678.00 ден.
4	Пренесен вишок од минатата година	17,474,485.00 ден.
Вкупни приходи:		43,886,500.00 ден.

Трошоци		
1	Трошоци за банкарска провизија	114,981.00 ден.
2	Трошоци за негативна курсна разлика	23,845.00 ден.
3	Трошоци за Канцелариски и друг вид материјали	239,751.00 ден.
4	Трошоци за струја, вода, обезбедување и сл.	105,667.00 ден.
5	Трошоци за комуникација (Птт, интернет, пошта , Zoom . ФБ, Гугл и сл.)	495,586.00 ден.
6	Трошоци за наем на простор, сали и опрема	573,371.00 ден.
7	Материјални трошоци за жртви од трговија со луѓе	996,567.00 ден.
8	Трошоци за одржување компјутер,	314,768.00 ден.
9	Трошоци за возило и гориво	302,416.00 ден.
10	Услуги по договор за дело и авторски хонорари	6,826,863.00 ден.
11	Ревизорски услуги	106,731.00 ден.
12	Трошоци за бруто плати	8,457,173.00 ден.
13	Трошоци за осигурување	58,800.00 ден.
14	Веб платформа	153,750.00 ден.
15	Трошоци за објави, огласување и промоции	95,579.00 ден.
16	Трошоци за угостителски и хотелски услуги за проектни активности	1,973,787.00 ден.
17	Патни трошоци за реализација на проектни активности	1,000,525.00 ден.
18	Пренесени средства на други субјекти согласно програмски активности на проектите	4,628,906.00 ден.
19	Трошоци за лиценци и сертификати	38,430.00 ден.
20	Материјали за проекти и работилници и организација на	131,896.00 ден.
21	Останати услуги (Агенциска провизија, нотар, адвокат	68,029.00 ден.
22	Трошоци за обуки и курсеви	149,072.00 ден.
23	Трошоци за видео записи	312,670.00 ден.
24	Капитални инвестиции (опрема)	697,484.00 ден.
Вкупни трошоци:		27,866,647.00 ден.

Б:

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

I:

Средства		
1	Нетековни средства	6,275,364.00 ден.
2	Исправка на нетековни средства	- 5,251,364.00 ден.
3	Денарска сметка	8,413,552.00 ден.
4	Девизна сметка	6,021,592.00 ден.
5	Побарување за даноци	28,631.00 ден.
6	Благајнички запис	1,556,078.00 ден.
Вкупни средства:		17,043,853.00 ден.

II:

ОБВРСКИ		
2	Наменски средства за 2025 година	16,019,853.00 ден.
3	Деловен фонд	1,024,000.00 ден.
Вкупно обврски:		17,043,853.00 ден.

Скопје, 28.02.2025